

25

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW ŻEGLUGI, ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ, PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO,
BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ KOMUNIKACJI I PRZESYŁ
CENTRALNEGO URZĘDU GOSPODARKI WODNEJ**

z dnia 25 stycznia 1965 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy nurków.

Na podstawie art. 3 ust. 2 dekretu z dnia 10 listopada 1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy (Dz. U. z 1954 r. Nr 52, poz. 260 i z 1960 r. Nr 20, poz. 119) zarządza się, co następuje:

Przepisy wstępne.

§ 1. Rozporządzenie dotyczy prac wykonywanych przez nurków w skafandrze klasycznym, na głębokościach nie przekraczających 60 metrów.

§ 2. Nurkowanie w skafandrze klasycznym na głębokościach ponad 60 m jest zabronione.

Kwalifikacje i lekarskie badania nurków.

§ 3. 1. Nurkiem może być osoba o odpowiednim stanie zdrowia, wieku i kwalifikacjach zawodowych.

2. O dopuszczeniu do wykonywania zawodu nurka orzeka Komisja Kwalifikacyjna powołana przez Ministra Żeglugi.

3. Osoba dopuszczona do wykonywania zawodu nurka otrzymuje dokument kwalifikacyjny uprawniający do wykonywania tego zawodu oraz książeczkę nurka.

§ 4. Minister Żeglugi określa kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania zawodu nurka, stopnie zawodowe nurków, skład, zakres działania i tryb postępowania

Komisji Kwalifikacyjnej oraz wzór dokumentów określonych w § 3 ust. 3.

§ 5. Każdy pracujący w swym zawodzie nurek powinien posiadać aktualne świadectwo zdrowia, kwalifikujące go do pracy pod wodą i określające dopuszczalną, maksymalną głębokość nurkowania.

§ 6. 1. Kandydaci na nurków powinni być poddani wstępnym badaniom lekarskim.

2. Nurkowie zatrudnieni w swym zawodzie powinni być poddawani okresowym badaniom lekarskim w następujących terminach:

- 1) raz na rok przy nurkowaniu do 18 m,
- 2) raz na 6 miesięcy przy nurkowaniu głębiej niż 18 m.

3. Lekarskie badania okresowe przeprowadza się w pomieszczeniu dostarczonym przez przedsiębiorstwo zatrudniające nurków bądź w zakładzie społecznym służby zdrowia.

4. Niezależnie od badań określonych w ust. 2 nurkowie powinni być poddawani lekarskim badaniom kontrolnym:

- 1) po każdej chorobie na wniosek lekarza,
- 2) po każdej przerwie w nurkowaniu trwającej ponad 3 miesiące.

§ 7. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Żeglugi oraz Zarządem Głównym Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców ustali:

- 1) warunki zdrowia i wiek, jakim powinni odpowiadać kandydaci na nurków, oraz dopuszczalne odchylenia od tych warunków w stosunku do osób zatrudnionych w zawodzie nurka w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia,
- 2) zasady przeprowadzania lekarskich badań wstępnych, okresowych i kontrolnych,
- 3) wykaz chorób uniemożliwiających czasowe lub stałe wykonywanie zawodu nurka,
- 4) sposób przeprowadzania zaprawy w komorze wysokiego ciśnienia po okresie przerwy w nurkowaniu,
- 5) czas pobytu nurka pod wodą na różnych głębokościach, czasy rozprężania, szybkość wynurzania się nurka do stacji rozprężenia, pomiędzy stacjami oraz na powierzchni wody,
- 6) zasady rozprężania przy ponownym nurkowaniu w tym samym dniu pracy.

Wypożyczenie bazy i ekip nurkowych.

§ 8. 1. Bazę nurkową stanowi jednostka pływająca lub stanowisko pracy urządzone na konstrukcji nosnej nad wodą bądź na lądzie, z którego ekipa lub ekipy nurkowe wykonują prace podwodne.

2. Każda baza powinna być wyposażona w apteczkę zaopatrzoną w środki pierwszej pomocy.

§ 9. 1. Bazy nurkowe powinny być zaopatrzone w następujące komory wysokiego ciśnienia (służby lecznicze):

- 1) przy nurkowaniu na głębokości 13—18 m — w małą komorę,
- 2) przy nurkowaniu na głębokości większej niż 18 m — w dużą, dwuprzędziałową komorę; na wodach śródlądowych można stosować małą komorę.

2. Komory wysokiego ciśnienia powinny być stale gotowe do użytku.

3. Nadzór techniczny nad komorami należy do specjalisty wyznaczonego przez kierownika zakładu pracy, a nadzór

sanitarny — do lekarza lub osoby wyznaczonej przez niego spośród członków załogi i specjalnie w tym zakresie przeszkolonej.

§ 10. Komory wysokiego ciśnienia powinny posiadać urządzenia zapewniające możliwość szybkiego podnoszenia ciśnienia w okresie nie przekraczającym 5 minut co najmniej do połowy wysokości ciśnienia, pod którym odbywała się praca, a w ciągu 15 minut — do pełnej wysokości tego ciśnienia.

§ 11. 1. Duża komora powinna posiadać przedsionek z niezależną (osobną) regulacją ciśnienia, tak aby można było wchodzić z zewnątrz do przedsionka, a z przedsionka — do komory i odwrotnie bez konieczności zmiany ciśnienia w samej komorze.

2. Duża komora powinna być na tyle obszerna, aby mogła pomieścić osobę leżącą na noszach oraz dwie osoby swobodnie poruszające się w czasie udzielania pomocy.

3. Ściany dużej komory powinny być wyłożone materiałem źle przewodzącym ciepło.

4. Duża komora powinna posiadać służbę do podawania leków i posiłków oraz jedno lub dwa okienka do obserwowania ludzi wewnątrz komory.

5. Duża komora powinna mieć ogrzewanie, oświetlenie elektryczne, telefon, manometry (zewnątrzny i wewnętrzny), termometr, zawory do regulowania ciśnienia i wentylacji, aparat lub inhalator tlenowy, apteczkę pierwszej pomocy, nosze lub łóżko z czystą pościelą, tabele rozprężania i sygnałów kodu nurkowego.

§ 12. Ekipom nurkowym należy zapewnić korzystanie z jadalni, pomieszczeń dla odpoczynku oraz z następujących urządzeń higieniczno-sanitarnych: umywalni, natrysków z ciepłą wodą, ustępów, szatni z szafkami na odzież domową, roboczą i ochronną, suszarni na odzież roboczą. W bazie nurkowej powinno być pomieszczenie przeznaczone do ubierania i rozbierania nurka.

§ 13. Nurkom należy zapewnić w czasie pracy przyrządzoną do picia kawę naturalną słodzoną (0,03 kg kawy dla każdego nurka na dzień pracy).

§ 14. Bazy nurkowe na jednostkach pływających nie podlegających nadzorowi technicznemu sprawowanemu przez instytucję klasyfikacyjną „Polski Rejestr Statków” powinny odpowiadać warunkom ustalonym przez Ministra Żeglugi.

§ 15. 1. Ekipa nurkowa powinna być wyposażona w czasie pracy w następujący sprzęt:

- 1) pompę ręczną pozwalającą na jednoczesne doprowadzanie powietrza co najmniej dla dwóch nurków (pracującego oraz rezerwowego) i posiadającą wydajność powietrza na każdego nurka minimum 0,05 m³/min. przy ciśnieniu bezwzględnym dla danej głębokości nurkowania albo
- 2) sprężarkę powietrzną o wydajności powietrza na każdego nurka minimum 0,06 m³/min. przy ciśnieniu bezwzględnym dla danej głębokości nurkowania.

2. Instalacja powietrzna powinna być tak urządzona, aby w każdej chwili można było dołączyć wężyk powietrzny do komory rezerwowego celem ratowania nurka znajdującego się pod wodą.

§ 16. 1. Na stacji sprężarek powietrznych $\frac{2}{3}$ sprężarek powinny całkowicie pokrywać zapotrzebowanie, a $\frac{1}{3}$ — powinna stanowić rezerwę. Przy ustawieniu tylko 2 sprężarek (jednej czynnej — drugiej zapasowej) każda z nich

powinna mieć wydajność pokrywającą całkowicie zapotrzebowanie.

2. Sprężarka zapasowa powinna w czasie pracy nurka pod wodą pracować na obrotach jałowych.

3. Powietrze ze sprężarki powinno przechodzić do zbiornika.

4. Jeżeli zbiorniki, do których jest tłoczne powietrze, posiadają zapas powietrza pozwalający na normalne wynurzenie się 2 nurków, sprężarka zapasowa może być nieczynna, pod warunkiem, że jest gotowa do natychmiastowego uruchomienia.

5. Zbiorniki powietrzne powinny być zaopatrzone w urządzenia do regulowania temperatury powietrza (ogrzewania i chłodzenia) oraz w termometr. Zbiorniki powinny być zabezpieczone przed skraplaniem się pary.

6. Powietrze z pomp i sprężarek nie powinno zawierać zanieczyszczeń w stężeniach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia nurka.

7. Każdy wylot powietrzny ze zbiornika należy zaopatrzyć w dwa zawory dławiące z manometrami lub z jednym manometrem podwójnym, umieszczone szeregowo. Węza powietrznego należy dołączać do wylotowego zaworu tak, aby powietrze przechodziło przez dwa zawory.

§ 17. 1. Jeżeli źródłem zaopatrzenia nurka w powietrze są butle, ekipę należy zaopatrzyć co najmniej w trzy butle o pojemności 40 l każda, zawierające sprężone powietrze pod ciśnieniem 150 at.

2. Przy nurkowaniu na głębokościach większych niż 35 m ekipę nurkową należy zaopatrzyć co najmniej w dwie baterie butli, po trzy butle każda.

3. Wylot powietrza w baterii butli należy zaopatrzyć w dwa podwójne reduktory z manometrami w ten sposób, aby wąż powietrzny był dołączony do reduktora wylotowego.

4. Powietrze w butlach nie powinno zawierać zanieczyszczeń w stężeniach szkodliwych lub uciążliwych dla nurka.

5. Przy użyciu sprężonego powietrza z butli należy w czasie pracy nurka dostarczać je tylko z dwóch butli; trzecią butlę, z której wolno dostarczać powietrze nurkowi tylko w czasie jego wynurzenia, należy pozostawić jako zapasową.

6. W czasie stosowania sprężonego powietrza do oddechania, minimalne zapotrzebowanie powietrza powinno wynosić 0,127 m³/min. na jednego nurka.

7. Ciśnienie powietrza w butlach powinno być wyższe co najmniej o 15 at od ciśnienia, pod którym pracuje nurek pod wodą. Gdy spadek ciśnienia w butli zbliża się do tej granicy, należy nurka wyciągnąć na powierzchnię, dostarczając w czasie wynurzenia powietrze z trzeciej, zapasowej butli.

8. Przed każdorazowym zejściem nurka pod wodę powinno być sprawdzone ciśnienie baterii butli.

9. Zamiast butli określonych w ust. 1 mogą być zastosowane butle o innych pojemnościach i ciśnieniu pod warunkiem, że będą one zapewniały nurkom odpowiednią ilość powietrza pod wymaganym ciśnieniem na czas nurkowania oraz rozprężania; zapas ciśnienia w stosunku do głębokości nurkowania powinien wynosić co najmniej 15%, a zapas ilości powietrza — co najmniej 30%.

10. Przy stosowaniu butli o ciśnieniu powietrza do 25 at można stosować zawory, a w razie stosowania ciśnienia powyżej 25 at — należy stosować reduktory.

§ 18. 1. Stacje rozdzielcze sprężonego powietrza dla użytku nurków powinny być tak skonstruowane, aby zapewniały kontrolę dostarczonego powietrza oraz niezawodność i szybkość manewrowania.

2. Stacja rozdzielcza sprężonego powietrza powinna być obsługiwana przez wykwalifikowanego nurka lub sygnalistę przeszkolonego w tym zakresie.

§ 19. 1. Ekipa nurkowa powinna być wyposażona co najmniej w dwa zestawy następującego sprzętu:

- 1) hełm nurkowy z telefonem,
- 2) 2 komplety węży do powietrza: czynny i zapasowy,
- 3) ciężarki w ilości i o wadze zależnych od szybkości prądu,
- 4) buty o podeszwach umocowanych w sposób uniemożliwiający oderwanie się ich w czasie nurkowania,
- 5) ubranie nurkowe (skafander) nie przepuszczające wody ani powietrza; zaleca się wyposażenie skafandra w zawory wentylacyjne,
- 6) pas skórzany,
- 7) specjalny nóż w pochwie,
- 8) wełniany sweter, bielizna, długie pończochy, rękawice i czapeczka,
- 9) rękawice gumowe,
- 10) nożyce do cięcia węża ze spiralą.

2. Przy temperaturze wody w pobliżu 0° bielizna wełniana nurka powinna składać się z 2—4 kompletów.

3. W miarę potrzeby należy nurkom dostarczać skafandry tzw. zimowe, których rękawy zakończone są rękawicami.

§ 20. 1. Dezynfekcję hełmów i skafandrów należy przeprowadzać co najmniej raz na tydzień, po każdym zachorowaniu nurka na chorobę zakaźną, przy zmianie nurka oraz na każdorazowe żądanie lekarza.

2. Bieliznę wełnianą należy zmieniać nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie, dezynfekować po każdym zachorowaniu nurka na chorobę zakaźną i na każdorazowe żądanie lekarza.

3. Węże do powietrza powinny być dezynfekowane przed oddaniem do użytku, okresowo raz na kwartał, po każdej zakaźnej chorobie nurka oraz na każdorazowe żądanie lekarza.

4. Zbiorniki sprężonego powietrza przy sprężarkach należy ługować corocznie przed rozpoczęciem sezonu nurkowania.

§ 21. 1. Ubrania nurkowe, bieliznę ciepłą oraz wszelki sprzęt nurkowy dostarcza nurkom przedsiębiorstwo zatrudniające nurków na swój koszt.

2. Na koszt przedsiębiorstwa przeprowadza się również pranie bielizny, konserwację i dezynfekcję ubrania, bielizny i sprzętu.

§ 22. 1. Nurek powinien być wyposażony w telefon. Posługiwanie się liną sygnałową zamiast telefonu może mieć miejsce tylko przy pracach na wodach stojących i przy głębokości nie przekraczającej 13 m oraz w razie awarii telefonu, jeżeli nastąpiła ona w czasie pracy pod wodą.

2. Telefoniczne urządzenia powinny odpowiadać wymaganiom technicznym i morskim w zakresie pracy podwodnej.

3. W razie użycia kabla telefonicznego odpowiedniej wytrzymałości może on spełniać rolę liny sygnałowej.

4. Każdy nurek powinien umieć posługiwać się liną sygnałową. Zasady sygnalizacji liną ustali Minister Żeglugi.

§ 23. 1. W miarę potrzeby ekipy nurkowe powinny być wyposażone w odpowiednie rusztowania podwodne i człony ułatwiające nurkowi pracę i zabezpieczające go przed upadkiem.

2. Przy pracach na głębokościach ponad 20 m baza powinna być wyposażona w rusztowania, pomosty lub inne urządzenia do rozprężania podwodnego.

3. Przy pracach, przy których można podejrzewać istnienie różnicy poziomów w zbiornikach wody (zapory wodne, pompowanie wraków itp.), należy stosować specjalne zabezpieczenie chroniące przed możliwością przyssania nurka.

§ 24. 1. Bazę należy zaopatrzyć w drabinę do schodzenia nurka pod wodę, umocowaną w sposób zabezpieczający ją przed zerwaniem.

2. Drabina powinna być w czasie pracy zanurzona w wodzie co najmniej na głębokość 1,5 m, a jej pochylenie w stosunku do pionu powinno wynosić 20°—25°.

§ 25. W bazie powinien znajdować się komplet narzędzi potrzebnych do pracy pod wodą i komplet kluczy potrzebnych do sprzętu nurkowego oraz — w razie potrzeby — reflektory napowietrzne i podwodne wraz ze źródłem prądu elektrycznego.

§ 26. 1. Bazę należy zaopatrzyć w potrzebne liny, a w szczególności:

- 1) w liny zejściowe, służące do zejścia nurka na dno,
- 2) w liny dystansowe,
- 3) w liny sygnałowe,
- 4) w zawiesia linowe (stropy),
- 5) w liny pomostu rozprężenia, znakowane co 3 m kolorowymi tasiemkami.

2. Materiał, konstrukcja oraz dopuszczalne obciążenie robocze lin powinno być uzależnione od ich przeznaczenia i warunków pracy, przy zachowaniu nie mniejszego niż 7-krotny współczynnik bezpieczeństwa.

§ 27. 1. Użytkowanie i przechowywanie butli z gazami technicznymi powinno odbywać się w sposób wykluczający możliwość zanieczyszczenia powietrza pobieranego dla nurków do oddychania.

2. Butle powinny być umocowane w sposób zapobiegający samoczynnej zmianie położenia butli.

§ 28. Przy pracach podwodnych z urządzeniami elektrycznymi pod napięciem wyższym niż 12 V (spawanie elektryczne i cięcie, narzędzia elektryczne, oświetlenie itp.) nurek jest obowiązany używać rękawic o odpowiedniej oporności oraz helmu odpowiednio izolowanego dla ochrony przed przebieciem elektrycznym.

§ 29. Warunki techniczne sprzętu, urządzeń i narzędzi nurkowych, sposoby, rodzaje i terminy ich badań i legalizacji oraz wzory książeczek kontrolnych określi Minister Żeglugi.

Prace nurkowe.

§ 30. 1. Ekipa nurkowa powinna składać się z:

- 1) wykwalifikowanego kierownika robót (lub upoważnionego przez niego pracownika),
- 2) co najmniej dwóch nurków, z których jeden pracuje pod wodą, a drugi, ubrany (bez hełmu), jest gotowy w każdej chwili do zejścia pod wodę w razie potrzeby ratowania pierwszego nurka,
- 3) sygnalisty,
- 4) obsługi sprzętu zaopatrującego nurka w powietrze.

2. Przy pracach na głębokości nie przekraczającej 13 m zamiast drugiego nurka może ubezpieczać pracującego nurka ratownik wyposażony w lekki sprzęt nurkowy (pletwonurek). Na wodach stojących, przy badaniu na głębokości nie przekraczającej 13 m szczelnych budowli hydrotechnicznych nie splętrzających wody, nie wymaga się asekurowania przez drugiego nurka.

§ 31. 1. W bazie nurkowej powinien być wyszkolony ratownik dla niesienia pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

2. Przy pracach na głębokości nie przekraczającej 13 m należy zapewnić możliwość niezwłocznego wezwania lekarza.

3. Przy pracach na głębokości ponad 13 do 30 m w bazie nurkowej powinien znajdować się lekarz lub felczer.

4. Przy pracach na głębokości większej niż 30 m w bazie nurkowej powinien znajdować się lekarz.

5. Opieka lekarska, o której mowa w ust. 3 i 4, powinna być zapewniona również w ciągu 24 godzin po wyjściu nurka z wody.

§ 32. Ekipie nurkowej należy zapewnić odpowiednio do danych warunków pracy możliwie najszybszy środek transportu na wypadek konieczności przywiezienia lekarza lub przewiezienia chorego.

§ 33. Kierownik robót lub upoważniony przez niego pracownik jest odpowiedzialny za dostarczenie nurkowi odpowiedniej ilości powietrza pod ciśnieniem odpowiednim dla danej głębokości, a także jest obowiązany:

- 1) ustalić w porozumieniu z nurkiem zadania, jakie nurek ma wykonać w czasie zanurzenia i zadania te wpisać do dziennika robót przed zanurzeniem nurka, a po wynurzeniu nurka, zgodnie z uzyskanymi informacjami, wpisać sposób wykonania zadań nurka,
- 2) być w stałym kontakcie z nurkiem przy pomocy telefonu (lub gdy to jest dopuszczalne — przy pomocy liny sygnałowej),
- 3) stale obserwować manometry,
- 4) wydawać odpowiednie zarządzenia obsłudze sprzętu zaopatrującego nurka w powietrze,
- 5) przestrzegać dozwolonej szybkości zanurzania się i wynurzania się nurka.

§ 34. 1. Sygnalista i pracownicy obsługujący pompę lub sprężarkę nie mogą być podczas obsługi nurka zatrudnieni równocześnie przy innych pracach.

2. Przed zejściem nurka pod wodę należy dokładnie sprawdzić sprawność działania wszelkich urządzeń technicznych, stan skafandra i helmu oraz pozostałego sprzętu zapewniającego bezpieczną pracę nurka.

§ 35. 1. W razie złego samopoczucia nurka nie wolno zlecać nurkowania bez uzyskania opinii lekarza.

2. Nie wolno rozpoczynać nurkowania przed dostatecznie pewnym umocowaniem jednostki pływającej, jeżeli nie posiada ona specjalnego urządzenia umożliwiającego nurkowanie w ruchu.

3. Zabrania się nurkowania, gdy stan morza w miejscu wykonywania pracy przekracza 3° w skali Beauforta, a na rzekach — przy szybkości prądu przekraczającej 1,2 m/sek., oraz gdy brak jest specjalnego zabezpieczenia.

§ 36. 1. Schodzenie nurka (zanurzenie) pod wodę powinno odbywać się z szybkością nie przekraczającą 7 m/min.

2. Sygnalista jest obowiązany do czuwania nad utrzymaniem zwisu przewodów zapewniających bezpieczeństwo nurka.

Przepisy końcowe.

§ 37. 1. Nurkowie zatrudnieni w chwili wejścia w życie rozporządzenia podlegają weryfikacji przez Komisję Kwalifikacyjną.

2. Zasady i tryb przeprowadzania weryfikacji ustali Minister Żeglugi.

§ 38. Przepisy §§ 9—11 należy wprowadzić w życie w miarę uzupełnienia odpowiedniego wyposażenia w komory wysokiego ciśnienia oraz przeszkolenia personelu, w terminie jednak nie dłuższym niż 2 lata od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 39. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Żeglugi: w z. *J. Wiśniewski*

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: w z. *B. Bednarski*

Minister Przemysłu Ciężkiego: w z. *J. Szewczyk*

Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
M. Olewiński

Minister Komunikacji: *P. Lewiński*

Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej: *J. Grochulski*